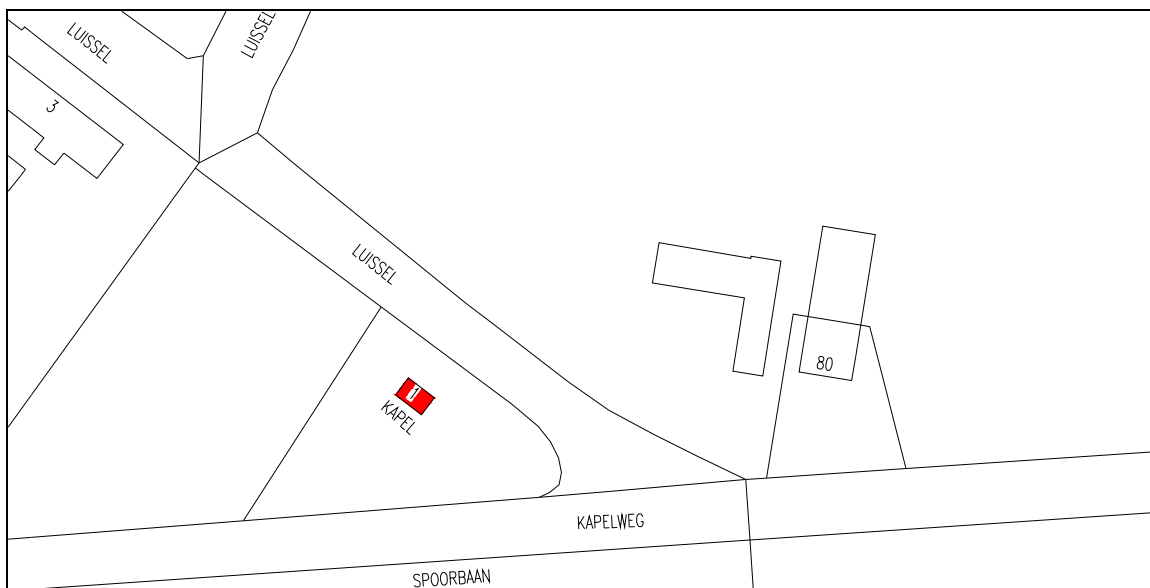

Terugkeren naar de Heemkunde-site kan via de *Terugknop*.
U vindt de *terugknop* bovenin uw scherm, meestal uiterst linksboven.

Adres: Luissel 1, Boxtel

Objectnr. : BOX-206
blad: 1

Adres: Luissel 1, Boxtel

Objectnr. : BOX-206

blad: 2

Gemeente : Boxtel
Plaats + postcode : Boxtel 5282 JD
Straat + nummer : Luissel 1
Naam : Sint-Willibrorduskapel
Kad. aanduiding :
Eigenaar :
Aard object : gebouw met erf
Huidige functie : wegkapel
Oorspr. functie : wegkapel
Opdrachtgever :
Architect : H. Hanssen
Aannemer :
Bouwjaar : 1940
Bouwtype : éénbeukige kapel
Bouwstijl : Delftse school

Objectnr. : BOX-206

Datum invent.: 13-04-05

Staat van onderhoud: goed

Kwalificatie : cat. 1

Bouwgeschiedenis/historie: De Willibrorduskapel of ook wel "Luisselse kapel" genoemd, werd in 1940 gebouwd en op 7 november 1940 ingezegend. Het initiatief voor de bouw werd al in 1939 genomen, in het jaar waarin men het 12de eeuwfeest van Sint-Willibrordus vierde. Luissel viel onder de Heilig-Hartparochie (Breukelen), waar Ignatius Broekman (1892-1974) in die dagen pastoor was. De Willibrordusverering bereikte in het jubileumjaar 1939 een hoogtepunt. Vele Brabantse dorpen en gehuchten, waaronder Luissel, claimden een belangrijke relatie met deze "Brabantse" heilige te bezitten vanwege een kortstondig verblijf tijdens zijn leven, een vroege kerkstichting, het patrocinium van de dorpskerk, een vroege vermelding in de bronnen of de aanwezigheid van een Willibrordusput. Zo behoorde Luissel ("Leuetlaus" in de oude bronnen) tot de goederen en dorpen, die door de Brabantse landheren aan Willibrordus werden geschonken. Dit gebeurde in 712. Willibrordus' betekenis voor de ontwikkeling en de kerstening van het Brabantse land werd in tal van (wetenschappelijke) publicaties, uitgaven en zelfs archeologisch onderzoek benadrukt. Zo werd de voege historie van Brabant direct geknoopt aan de goede werken van Willibrordus en kreeg hij een steeds belangrijker rol toebedeeld in de volksdevotie, met name op het platteland. Een en ander moet ook in het licht van het fenomeen "Brabantia Nostra" worden gezien, een beweging die in 1935 werd opgericht (met een vermaard tijdschrift als spreekbuis) met de bedoeling om van het lang achtergestelde gewest Brabant weer de kern te maken van de Nederlanden. Brabantia Nostra zette zich sterk in voor behoud van het streekeigene. Het rijke roomse leven speelde daarin een allesbepalende rol. Het tijdschrift met de gelijkkluidende naam bood ruimte aan regionalistische, culturele, religieuze, historische en artistieke bijdragen van Brabantse intellectuelen. De Luisselse kapel werd ontworpen door H. Hanssen, in een sobere, zeer traditionalistische stijl, nauw verwant aan de Delftse School, die zeer passend werd geacht als uitdrukking van de specifieke Brabantse cultuur. Wandschilderingen en sculpturen zijn vervaardigd door diverse, regionaal bekende kunstenaars, waarmee ook het typisch Brabantse karakter, het streekeigene, werd benadrukt.

Beschrijving: De Sint-Willibrorduskapel staat op een ruim driehoekig perceel op de scherpe hoek tussen de Kapelweg en de weg Luissel, ten noorden van de spoorlijn Boxtel-Tilburg. Het terrein, waarop het gebouwtje evenwijdig aan Luissel staat, wordt van de weg afgescheiden door een greppel.

Bakstenen wegkapel, bestaande uit een rechthoekig éénbeukig zaalschip onder zadeldak. Het dak heeft aan de onderzijde licht geknikte dakschilden met overstek op doorgestoken sporen. Het dak is gedekt met leien in Maaslandse dekking. Op de nok staat een kleine houten, met zink beklede dakruiter met tentdakje, bronzen luidklokje en een ijzeren kruis. Goten ontbreken.

De gevels zijn gemetseld in rode handvormsteen in kruisverband en voorzien van een uitspringende bakstenen plint, afsluitend met een bakstenen waterlijst, met op de hoeken zandstenen hoekblokjes. Voor- en achtergevel hebben een topgevel met bakstenen vlechtingen en

naar opzij uitkragende schouder met zandstenen kraagstenen en blokken. In deze kopgevels eenvoudige smeedijzeren staafankers.

De voorgevel (zuidoostzijde) heeft centraal een getoogde ingang met segmentboog, houten opgeklampte deur en een modern smeedijzeren hekwerk met daarin verwerkt de bisschopsattributen van Willibrordus (mijter, staf, kruis) en de tekst Ora / Labora. Voor de ingang is er een brede zandstenen stoeprede en een baksteken koekoek met smeedijzeren rooster. Boven de ingang bevindt zich een terracotta cartouche met de tekst ANN0 1940 FRIGORIS BELLIQUE CALORIS. Boven dit cartouche is aan de gevel een armatuur met ijzeren lantaarn bevestigd.

De beide zijgevels van de kapel zijn uniform uitgevoerd. Ze eindigen aan de bovenzijde met een uitkragend rondboogfries op zandstenen consoles. Ter hoogte van de altaarruimte is er in beide gevels een rondboogvenstertje met halfsteens rondboog aan de bovenzijde, een rollaag beneden en een glas-in-loodraam met gebrandschilderd glas; het westelijke naar ontwerp van Piet Rood, gerealiseerd door Ton Kruijssen (1995). Dit raam stelt Willibrordus voor en draagt de tekst: H. BISSCHOP WILLIBRORDUS WIJS ONZE KINDEREN DE WEG NAAR DE TOEKOMST. Dit raam is een vervanging van het oorspronkelijke glas-in-lood naar ontwerp van Hendrik en Pieter Wiegersma.

De achtergevel (noordwestzijde) is blind uitgevoerd.

In de kapel bevindt zich één ongedeelde ruimte met een houten moerbalken- en kinderbintenplafond. De moerbalk is opgelegd op uitgemetselde muurdammen met zandstenen kraagstenen onder de balk. De rood-wit geblokt geschilderde muurdammen en de moerbalk delen de ruimte in twee traveeën en vormen als het ware een soort triomfboog naar de altaarruimte. Op de vloer liggen blauwe en rode plavuizen in schaakbordpatroon. De binnenwanden van de kapel zijn voorzien van schilderijen, vervaardigd door schilder/glazenier Jos ten Hoorn, Wim van Woerkom en de dichter/illustrator Tijs Dorenbosch. In de zuidelijke travee bevindt zich aan de zuidwestzijde een voorstelling van Sint Isidorus en aan de noordoostzijde de Annunciatie, gesigneerd met een monogram waarin de letters T, H en J zijn verwerkt (Jos ten Hoorn, schilder en glazenier). In de noordelijke travee zijn de zijwanden voorzien van de beeltenissen van Willibrordus en Maria met kind, omgeven door teksten. De aandachtswand is voorzien van de geschilderde opschriften SINT WILLIBRORD APOSTEL VAN BRABANT BID VOOR ONS. BEVRIJDER DER BOEREN. WELDOENER ONZER KINDEREN.

De teksten omgeven een terracotta plastiek, voorstellende Willibrordus als monnik tussen boeren en kinderen. Deze plastiek, geplaatst tegen de aandachtswand, boven de eenvoudige stenen altaartafel, is gemaakt door Toon van de Wiel.

Voorts bevinden zich in de kapel twee houten banken.

De wegkapel ligt op een ruime driehoekig terrein met diverse bomen, voornamelijk beuken. De aanleg en bestrating zijn niet oorspronkelijk en niet beschermenswaardig.

Motivering: Bakstenen wegkapel in zuivere Delftse schooltrant uit 1940. Het gebouwtje heeft een hoge architectuurhistorische waarde vanwege het bouwtype en de bouwstijl (Delftse school), waarvan het zowel uit- als inwendig zeer gaaf bewaard gebleven voorbeeld is. Belangrijk en gaaf interieur met sculptuur, wandschilderingen en glas-in-lood van diverse regionaal bekende kunstenaars. Hierdoor heeft het object in de gemeente Boxtel zelfs zeldzaamheidswaarde.

Situeringswaarde als beeldbepalend en zeer markant onderdeel aan de driesprong Kapelweg/Luissel ten zuiden van de buurtschap Roond. Tezamen met de kruising van wegen en het omliggende groen vormt de kapel een karakteristiek ensemble. Tenslotte is er sprake van cultuurhistorische waarde vanwege de bijzondere stichtingsgeschiedenis, als typerend onderdeel van de geschiedenis van de Heilig Hartparochie en de geloofsbeleving binnen de buurtschap Luissel. Bovendien zijn de bouw en de uitmontering van de kapel een interessante illustratie van het gedachtengoed van Brabantia Nostra, zoals dat in de jaren dertig van de 20ste eeuw is ontwikkeld.

Opmerkingen:

Bronnen:

P.C. Boeren, *Sint Willibrord. Apostel van Brabant*, uitgave op last van het Brabantssch Comité voor de St. Willibrordusherdenking in 1939, Tilburg 1939

J. Coenen, *Baanderheren, boeren & burgers. Een overzicht van de geschiedenis van Boxtel, Liempde en Gemonde*, Boxtel 2004, p.381-382

P. Vermeulen, *Langs 's-Heren Wegen. Vedkapellengids voor Noord-Brabant*, Eindhoven z.j.

Website: www.historietilburg.nl. 212. informatie over de tijdschrift en beweging Brabantia Nostra, door A. Plevoets.

Terugkeren naar de Heemkunde-site kan via de *Terugknop*.
U vindt de *terugknop* bovenin uw scherm, meestal uiterst linksboven.

Adres: Luissel 1, Boxtel

Objectnr. : BOX-206
blad: 5

Terugkeren naar de Heemkunde-site kan via de *Terugknop*.
U vindt de *terugknop* bovenin uw scherm, meestal uiterst linksboven.

Adres: Luissel 1, Boxtel

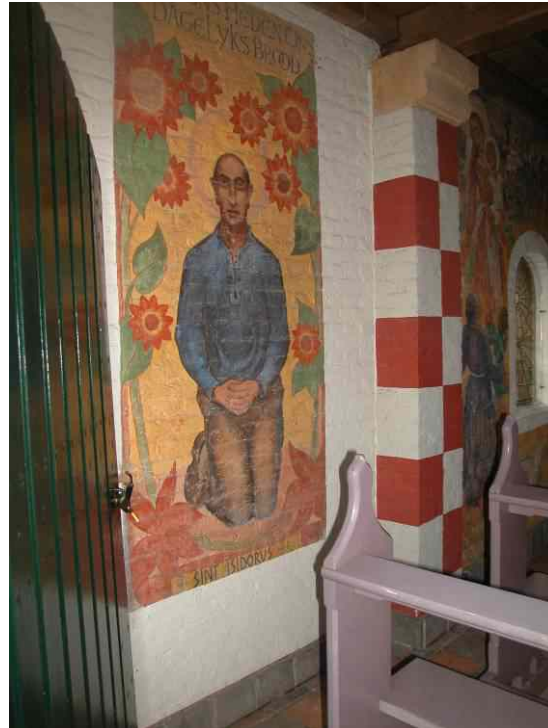
Objectnr. : BOX-206
blad: 6

Terugkeren naar de Heemkunde-site kan via de *Terugknop*.
U vindt de *terugknop* bovenin uw scherm, meestal uiterst linksboven.

Adres: Luissel 1, Boxtel

Objectnr. : BOX-206
blad: 7

Terugkeren naar de Heemkunde-site kan via de *Terugknop*.
U vindt de *terugknop* bovenin uw scherm, meestal uiterst linksboven.

Adres: Luissel 1, Boxtel

Objectnr. : BOX-206
blad: 8

